

Τα Χορτάτα

Τριμηνιαία περιοδική έκδοση του Συλλόγου των Απανταχού Χορτιωτών Λευκάδας

Σεπτέμβριος - Οκτώβριος - Νοέμβριος 2016 • Αρ. φύλλου 22 • tachortata.blogspot.gr (Διανέμεται δωρεάν)

Φθινόπωρο 2016
Τέχνη και φύση

I. Έκθεση ζωγραφικής
στα Χορτάτα

"Βροχή στη Θεοτόκο", Andreas Feigl
«Τη θάλασσα τη θάλασσα, ποιος θα
μπορέσει να την εξαντλήσει;»
Γ. Σεφέρης, Μυθιστόρημα, Κ (Ανδρομέδα)

II. Τρύγος

Βαρτζαμί

«Δίπλα στ' αμπέλια ο πιστικός
αγρύπναε κι ο δραγάτης.
Ολούθε ο ιδρομέτωπος
κυβέρναγε χωριάτης»

Άγγελος Σικελιανός, Αλαφροϊσκιωτός.

Κάποια παλιά Χριστούγεννα ...

Του ΑΓΓΕΛΟΥ Γ. ΧΟΡΤΗ

«Είδα χθες βράδυ στ' όνειρό μου το γεννημένο μας Χριστό,
τα βόδια επάνω του εφυσούσαν όλο το χνώτο τους ζεστό»

(Τέλλος Άγρας, Είδα χθες βράδυ στ' όνειρό μου).

Μαρμάρινη πλάκα από τη Νάξο με
παράσταση της Γέννησης, τέλη 4^{ου}
με αρχές 5^{ου} αι., Βυζαντινό Μουσείο

Έχουν περάσει πολλά χρόνια από τότε, αλλά κάθε φορά τις παραμονές των Χριστουγέννων η μνήμη μου ανασύρει, σαν από ένα παλιό σεντούκι, σαρακοφαγωμένο από τον καιρό, γεμάτο από τις πολύτιμεςπραμάτειες όσων έζησα ως τώρα, τις εικόνες από κάποια παλιά Χριστούγεννα, ζωντανές, λες και είναι

σημερινές. Ήταν μια χρονιά της δεκαετίας του 1950, όταν, για πρώτη φορά, είχα αφήσει το χωριό, για να φοιτήσω στο μοναδικό τότε Γυμνάσιο του νησιού μας, που λειτουργούσε στην πρωτεύουσά του, σε απόσταση μόλις 25 χιλιομέτρων. [συνέχεια στις σελ. 5-6].

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΑΚΟΜΗ:

- ΤΟ ΓΡΑΜΜΑ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ, σελ. 2-3
- Γεγονότα και σχόλια, σελ. 4
- Συνέντευξη με τον αυστριακό ζωγράφο Andreas Feigl, σελ. 7
- Ποικίλα, σελ. 8

ΤΟ ΓΡΑΜΜΑ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

Ο «προβοκάτορας» Ισοκράτης

Αύγουστο μήνα, απόδιαβα τ'ς Παναγίας, στ'ν πλατεία του χωριού η παρέα του μπάρμπα Τιπούκειου κουβεντιάζει για τ'ς γιορτές Λόγου και Τέχνης τ'ς Λευκάδας. Ο μπάρμπα μου, ανασκαλεύοντας τη μνήμη, σχολιάζει την αυθόρμητη συμμετοχή τ'ς Μαρίας Κάλλας το 1964 με τον Κυριάκο Σφέτσα στο πιάνο, και στη συνέχεια, η συζήτηση περάει σε θέματα μουσικής. Απ' τον Σφέτσα και την Αγνή Μπάλτσα φτάνει η κουβέντα στ'ς μεγάλους Έλληνες μουσουργούς, Μανόλη Καλομοίρη και λοιπούς. Τη στιγμή που εγενότανε λόγος για τον μαέστρο και συνθέτη Δημήτρη Μητρόπουλο, εστ'λαφτιάστηκε1 απ' τη διπλανή παρέα ο θανατικός2 ποδοσφαιρόφιλος «Αρδίζογλου»³, που ακούοντας το όνομα Μητρόπουλος, πετάεται αμέσως κι αρχινάει να μπαμπαλίζει4 για τον παλιό ποδοσφαιριστή Τάσο Μητρόπουλο. Ο Σοφολογιότατος, κολέας του μπάρμπα Τιπούκειου «παιδιόθεν», όπως λέει, που του εκολήσανε εφτό το παρτσούκλι γιατί έχει τη φήμη «κινητής εγκυκλοπαίδειας», καταλαβαίνει και τον διακόπτει.

- Μιλάμε για τον μουσικό Δημήτρη Μητρόπουλο
- Με ποια ομάδα είναι;, συνεχίζει απτόητος ο «Αρδίζογλου»
- Με τον Ασυνεννόητο Δραγάνου5, πετάει την ατάκα του ο Στάνλεϊ Μάθιους6 («κατά κόσμον» Σπύρος), που είχε αντιμετωπίσει τον Ασυνεννόητο στις επικές ποδοσφαιρικές συγκρούσεις των χωριών τη δεκαετία του '60.
- Μην τον ακούς, πετάγεται ο Αριστοφάνης τ'ς παρέας, για τον άλλοτε

Μητρόπουλο λέμε, τον Αλέξη, που έρχεται πίσω από τ'ς λέξεις, με τις οποίες ούλα τα σφάζει, ούλα τα μαχαιρώνει, κι όχι μοναχά στα εργασιακά.

Τότενες, γλέποντας ο μπάρμπα Τιπούκειος πως ξεμακραίνει η κουβέντα και πάει αλλού, παρατηρεί πως τα λογοπαίγνια έχουνε κι εφτά τ'ν αξία τ'ς και πως στ'ν εποχή μας οι πνευματικοί άνθρωποι δεν έχουνε και μεγάλη πέραση, σε αντίθεση με τ'ς αθλητές. Και απευθυνόμενος στον φίλο του: Δεν είναι έτσι, Σοφολογιότατε;

Εκείος, παίρνοντας απίδρομο απ' την ερώτηση - πρόκληση του φίλου του, εσχολιάσε πως το να παραφουσκώνουμε τ'ν αξία των αθλητών και να περιφρονούμε τ'ν προσφορά των πνευματικών ανθρώπων δεν είναι καιρινό φαινόμενο αλλά πολύ παλιό. Και για να στηρίξει τ'ν άποψή του, βουτάει, κατά το συνήθειο του, στα καθαρά νερά τ'ς αρχαίας σκέψης και παίρνει απ' την πηγή του ρήτορα Ισοκράτη, μεταφέροντας εκεία που λέει στον πρόλογο από τον Πανηγυρικό του λόγο: «Πολλές φορές απόρησα με αυτουούς που εκαθιερώνσανε τα πανηγύρια κι οργανώσανε τ'ς αθλητικούς αγώνες, γιατί εθεωρήσανε άξιες για τόσο μεγάλα βραβεία και ανταμοιβές τ'ς επιτυχίες των αθλητών, ενώ σ' εκείους που εκοπιάσανε προσωπικά, που τα εδώκανε δηλαδή ούλα για το κοινό καλό και εκαλλιργήσανε έτσι την ψ'χή του, για να 'ναι σε θέση να ωφελήσουνε και τον κόσμο, «ουδεμίαν τιμήν απέδωσαν», δηλαδή δεν τ'ς ελογαριάσανε. Και όμως το σωστό θα να'τανε γι' αυτουούς κυρίως να γνοιαστούνε. Γιατί, και αν ακόμα υποθέσουμε πως οι αθλητές αποκταίνε διπλάσια δύναμη από εκείνη πο'χουμε, οι άλλοι δεν θα κερδαίνανε τίποτα παραπάνου. Αντίθετα, κι ένας μοναχά άνθρωπος αν σκεφτεί σωστά, όλοι όσοι θα θέλανε να γευτούνε τη γνώση του και τ' αποτελέσματά τ'ς θα ωφελούντανε»⁷. Κι εσυμπλήρωσε: σήμερα μου κάζει πως είναι χειρότερα τα πράματα. Γιατί οι αρχαίοι είχανε θεοποιήσει τα γράμματα και, γενικά, το πνεύμα στο πρόσωπο του θεού Ερμή, που νια απ' τ' ονομασίες του ήτανε Ερμής ο Λόγιος. Κι επιμάανε και τ'ς εφευρέτες τσου, όπως, για παράδειγμα, τον Παλαμήδη⁸ για πολλές εφευρέσεις του και κυρίως για την εφεύρεση μερικών γραμμάτων του

¹ Τ'λαφτιάζομαι = στήνω αφτί για να ακούσω, προσπαθώ να ακούσω

² Θανατικός = άνθρωπος που προσωποποιεί το άκρον άωτων του φανατισμού

³ Αρδίζογλου: παλιός ποδοσφαιριστής, «ντριμπλαδόρος»

⁴ Μπαμπαλίζω = αερολογώ, φλυαρώ

⁵ Ασυνεννόητος Δραγάνου: όνομα που έδωσαν οι Δραγανίτες στην «ομάδα» του χωριού τους (δεκαετία του '60)

⁶ Στάνλεϊ Μάθιους: Άγγλος ποδοσφαιριστής από τους μεγαλύτερους όλων των εποχών, ο πρώτος ποδοσφαιριστής που πήρε τον τίτλο του «Σερ».

⁷ Ισοκράτους Πανηγυρικός, §§1-2.

⁸ Ο Παλαμήδης, κατά τη μυθολογία, ήταν γιος του Ναυπλίου και της Κλυμένης και φημιζόταν για τη σοφία και την επινοητικότητα του. Θεωρείται και εφευρέτης της ναυτιλίας, των μέτρων και σταθμών, του νομίσματος, της διαίρεσης του χρόνου σε ώρες, μέρες και μήνες κ.ά.

ελληνικού αλφαβήτου, με μετατροπή των φοινικικών στοιχείων. Αλλά σήμερα πάμε απ' το κακό στο χειρότερο. Ακόμα και στη γλώσσα μας κάνουμε εκπνώσεις, λάζω γιατί δεν καταλαβαίνουμε πώς δουλεύουνε οι μηχανισμοί τ'ς. Για παράδειγμα, δεν ξέρω αν οι αρμόδιοι για την παιδεία μας μπορούνε να μας εξηγήσουνε πώς γένεται η ομηρική λέξη «κολώνη», που σημαίνει λόφος, να περάει στη σημερινή χορτιάτικη ντοπιολαλιά ίδια κι απαράλλαχη, για να δηλώσει τον χορτιάτικο λόφο τ'ς Κολώνης, ακριβώς όπως τον περιγράφει ο Όμηρος, δηλαδή ελεύθερο ολόγυρα⁹. Αλλά ας πάμε και στα πλιο απλά. Πριν από κάποια χρόνια, σε νια δημοσιογραφική έρευνα, ερωτήσανε ποιος είναι ο Σεφέρης και κάποιος απάντησε πως είναι τραγουδιστής. Και σήμερα, αν ακούσει κάποιος το όνομα Παπανικολάου, ίσως καμιανού δεν θα πάει το μυαλό στον γιατρό - εφευρέτη του Παπ - τεστ, κι ας σώνονται μ' εφτό κάθε χρόνο εκατομμύρια γυναίκες σε ούλωνε τον κόσμο και πως, αντίθετα, τον μασκεμπωπώλιστα Παπανικολάου τονε ξέρουνε ένα σωρό κόσμος. Εδώ, καλά - καλά, ακόμα και κάποιιο νεότερο συγχωριανό μας, ίσως να μην έχουνε ιδέα για την προσφορά του γιατρού Παναγιώτη Χόρτη, παρόλο που λογαριάζεται στ'ς τρεις κορυφαίους επιστήμονες σε παγκόσμια κλίμακα στον αγώνα εναντίον της φυματίωσης.

Στο σημείο εφτό ο «Αριστοφάνης» εδιάκοψε τον Σοφολογιότατο, για να πιάσει, όπως είπε, το σφυγμό του κόσμου, κι αρχίνησε τ'ς ερωτήσεις στ'ν παρέα, ξεκινώντας με το «Εσύ που ξέρεις τα πολλά κι ο νούς κατεβάζει»: Τι ξέρεις για τον Ιωάννη και τον Σπυρίδωνα Ζαμπέλιο; Για την Κλεαρέτη Δίπλα - Μαλάμου; Για τον Νίκο Σβορώνο; Για τον Νίκο Γ. Κατηφόρη; Για τον Γεράσιμο Γρηγόρη; Για τον Θεόδωρο Στάμο; Για τον Πανταζή Κοντομήχη; Για τον Σπύρο Ασδραχά; Για τον Νάνο Βαλαωρίτη; Για τον Λευκάδιο Χερν; Τα συμπεράσματα τα συνόψισε ο μπάρμπα Τιπούκειος με τη ρήση «Απορία ψάλτου βήξ». Κι αμέσως επαπατήρ'σε για το θέμα πως, όπως λέει κι ο «Αριστοφάνης», ελάχιστοι ξέρουνε τον ποιητή και σπουδαίο πανεπιστημιακό δάσκαλο Νάνο Βαλαωρίτη, αλλά ένα σωρό κόσμος ξέρει απ' όζου κι ανακατωτά ακόμα και τ'ς αναπληρωματικούς του Τηλυκράτη και τ'ς Δόξας Λευκάδας κι ακόμα πως τον Σπανούλη και τον Καραγκούνη τ'ς ξέρει ούλος ο κόσμος, αλλά ελάχιστοι ξέρουνε τον Δημήτρη Νανόπουλο. Και ρίχνοντας τη ματιά του πέρα απ' τον Ατλαντικό, τονίζει πως ο Αντεντοκούμπο είναι πλιο διάσ'μος στ'ς ΗΠΑ κι απ' τον πιο σπουδαίο αμερικανό πρ'υτανη. Και εσυνέχισε: Φυσικά, δεν συζητάμε για το «δοξάστε με» και για τα βολάκια¹⁰ που πέφτουνε στο αθλητικό χρηματιστήριο. Ο Γιάννης Αντεντοκούμπο παίρνει πολλαπλάσια χρήματα ακόμα κι από τον πρ'εδρο των ΗΠΑ. Μοναχά νια διαφήμιση να κάμει ένας υπεραθλητής τύπου Λιονέλ Μέσι και Γιουσέιν Μπολντ θα βγάλει περισσότερα απ' όσα ούλοι οι πνευματικοί άνθρωποι που παρελαύνουνε κάθε καλοκαίρι ως εισηγητές στ'ς γιορτές Λόγου και Τέχνης τ' Λευκάδας. Και το χειρότερο είναι πως σήμερα ένα κομμάτι τ'ς νεολαίας μας σβαρδαλωνίζει¹¹ κι «αναστενάζει στα γήπεδα». Κι μεις οι ηλικιωμένοι υπερασπιζόμαστε οτιδήποτε άλλο εκτός απ' τη γλώσσα μας και τον πολιτισμό μας. Το 'χουμε σε κακό να διαβούμε με τα παιδιά και τα αγγόνια μας ακόμα κι απ' το Μουσείο φωνογράφου, που λέει ο λόγος. Κιαπέ διαμαρτυρόμαστε για τ'ς νέους, πως δηλαδή έχουνε το μυαλό τσου στην καφετέρια και στη μπτάλα.

- Και δεν έχει κανιάν αξία ο αθλητισμός, μπάρμπα;

-Κάθε άλλο. Πέρα απ' τ' άλλα, απ' το «νους υγιής εν σώματι υγιεί» κ.λπ., προπαντός στ'ς μέρες μας δίνει διεξοδο στο βουρλασό¹² και τα προβλήματα πο'χουμε. Αλλά άλλο είναι ο αθλητισμός του ωραίου, του μεγάλου και τ' αληθινού, που λέει κι ο ποιητής, κι άλλο το να κατεβάζουνε σώβρακα των συναθλητών τους ή να ντους δαγκάνε, να γιουχάρουνε στ'ς Εθνικούς Ύμνους των «αλλοτρίων» κ.λπ. Κιαπέ, σήμερα οι αθλητές - στυγνοί επαγγελματίες είναι τίγκα στο αναβολικό και η Κόκα ... κόλα νικαίει τ'ν Ακρόπολη, πο'λεε κι η εαμνηστη Μελίνα. Εδώ δεν αποκλείεται να κάνουνε κάποιες ομάδες αγιασμό κι ύστερα ν' ακούγονται «νομίσματα που πέφτουν κάτω από το τραπέζι¹³» και να γένονται και μέσα κι «απόξου» απ' τ'ς αγωνιστικούς χώρους κι άλλες ... θεάρεστες πράξεις. Εφτόνε τον αθλητισμό

⁹ Georg Autenrieth, Λεξικόν Ομηρικόν, εκδ. Π. Δ. Σακελλαρίου, εκδ.2^α, εν Αθήναις 1893, σ.180- Ομήρου Ιλιάδα Β811: Έστι δέ τις προπάρηθε πόλιος αίπειτα κολώνη εν πεδίω άπάνευθε περιδρομος ένθα και ένθα(=Μηροστά από την πόλη υπάρχει κάποιος λόφος σε απότομο μέρος, ελεύθερος ολόγυρα, στον κάμπο, πέρα μακριά)

¹⁰ Βολάκια = χρήματα, οικονομικές απολαυές

¹¹ Σβαρδαλωνίζω = τριγυρίζω ακατάπαυστα, καταπονούμαι τριγυρίζοντας εδώ κι εκεί, περιφέρομαι τήδε κακείσε.

¹² Βουρλασό = ανυπόφορος θόρυβος, παραζάλη απ' τον ρυθμό της ζωής.

¹³ Γ. Σεφέρης, Τελευταίος Σταθμός

TA ΧΟΡΤΑΤΑ

θέλου, τον αθλητισμό που γλέπουμε στα γήπεδα, με τον φανατισμό, τη βία και τον χουλιγκανισμό;

- Και πώς εξηγείται αυτό το χάλι, μπάρμπα;

- Μου κάζει πως σ'ς μέρες μας η αγάπη, το πάθος, η «τρέλα» για την αγαπημένη ομάδα του καθενός μάς χρωματίζουν και μας κάνουν αλλουνούς Βένετους κι αλλουνούς Πράσινους. Ο φανατισμένος οπαδός, που μπορεί να 'χει ένα κάρο προβλήματα, αισθάνεται πως είναι ανεύθυνος για τ'ν ίδια πράξη, αν την κάμει στη θύρα χ.ψ.ω, παρά αν την είχε κάμει νηπι μοναχός του και πως έτσι δεν θα συλληφθεί και δεν θα πέσει καμπάνα. Κι επειδή είναι κλουμωμένοι¹⁴ οι οπαδοί, η συμπεριφορά του μισού επηρεάζει τη συμπεριφορά του αλλουνού και εξαπλώνεται σαν και να'ναι γρίπη. Κι ύστερα, το να νικάει η ομάδα πα να πει πως νικάει κι ο οπαδός και δεν σκέφτεται πως δεν τον ενώνει τίποτα με εκείνους που ελέγχουν τον αθλητισμό (επιχειρηματίες, πολυεθνικές, στοίχημα κ.λπ.). Έτσι, ο θανατικός οπαδός πολύ εύκολα μπορεί να ντα βάλει με όποιον φοράει μπλούζα διαφορετικού χρώματος απ' τη δική του και δεν σκέφτεται πως θα μπορούσε στη θέση του να 'τανε ο αδερφός του, ο φίλος του, ο συμμαθητής του. Η μόρφωση και η πνευματική καλλιέργεια δεν πουλάνε. Όπως είπαμε, αθλητές κερδαίνουν κατά κράτος τ'ς Νανόπουλους και γενικά κονομάνε, όπως λέει κι ο Ισοκράτης, ένα σωρό βραβεία. Υπογράφουν συμβόλαια με αστρονομικά ποσά, τ'ς τιμάμε με το παραπάνου με μεγάλα δημόσια αξιώματα και απολαμβάνουν κι ένα σωρό ακόμα «καλές πραγματίες»: χρυσές μπάλες, τ' όνομά τ'ς σε δημόσια κτήρια, σε δρόμους και σε πλατείες, ακόμα και σε ... στάσεις τραμ! Εσουνέβηκε μάλιστα σ'ς Ολυμπιακούς αγώνες του 2004 σ'ν Αθήνα το εξής καταπληκτικό: Νια στάση τραμ είχε πάρει το όνομα ενός αθλητή που είχε κατηγορηθεί για χρήση αναβολικών και γι' αυτό αντικαταστάθηκε το όνομά του και στη θέση του εμπήκε το όνομα του ... Θουκυδίδη!!! Ο Θουκυδίδης, λοιπόν, αναπληρωματικός του αθλητή με την αμφιλεγόμενη καριέρα!!! Σχεδόν κανένας δεν σκέφτεται σε τι θα ωφελήσει η κοινωνία αν ο αρσιβαρίστας, για παράδειγμα, κάτσει κάτω απ' την μπάρα και σηκώσει ακόμα κι έναν τόνο. Όμως ο Όμηρος, ο Ηράκλειτος, ο Θουκυδίδης, ο Νεύτωνας κ.ο.κ. ταΐζουν και γονιμοποιούνε ακόμα και σήμερα τ'ν ανθρωπίνη σκέψη και τον ανθρωπ'νο πολιτισμό και δίνουνε το παρών σε όλες σχεδόν τ'ς βιβλιοθήκες. Υπάρχουνε, βέβαια, και αθλητές που διδάσκουνε με το παράδειγμά τους, είτε στο γήπεδο του χωριού είτε σ'ς μεγάλες αθλητικές διοργανώσεις, όπως και αθλητές που προσφέρουνε πολλά στην κοινωνία και μετά το κλείσιμο τ'ς αθλητικής τους σταδιοδρομίας. Υπάρχουνε όμως κι αθλητές που τσου τιμάμε, δινόντας τσου κρίσιμες πολιτικές θέσεις, παρόλο που δεν μπορούνε να μεράσουνε δυο γαϊδουρινές άχερο. Απ' την άλλη μεριά, υπάρχουνε προσωπικότητες, που την πνευματική τσου προσφορά την σκεπάζει κάποια άλλη ιδιότητά τσου. Για παράδειγμα, οι πλιότεροι δεν ξέρουνε πως η μετάφραση των Ιστοριών του Θουκυδίδη από τον Ελευθέριο Βενιζέλο παραμένει ως τα σήμερα αξεπέραστη. Εκεί όμως που ενδιαφέρει και πουλάει δεν είναι ο Θουκυδίδης και οι μεγάλες πνευματικές και, γενικότερα, ιστορικές προσωπικότητες, αλλά το θέαμα, ο ατομικισμός, η βία, η κερδοσκοπία. Έτσι αθλητές, τηλεπερσόνες, διασημότητες που δεν διακρίνονται για τα επιτεύγματά τους, αλλά οφείλουνε την ύπαρξή τους σ'ς καταναλωτικές ανάγκες τ'ς κοινωνίας, κυριαρχούνε στη δημόσια ζωή. Οι πνευματικοί άνθρωποι παραμένουνε, συνήθως στα αζήτητα. Όταν μάλιστα εκεία που γένονται δίνουνε την αίσθηση πως δεν π'ράζει, δεν εγίνηκε και κάτι με το να ασχολούμαστε μ' εφτά, τότενες μας συνηθίζουνε στο να παραδινώμαστε και να συνηθίζουμε σε είδωλα. Έτσι μαθαίνουμε τα πάντα για το είδωλο που αγαπάμε και συζητάμε καθ'μερινά με την παρέα μας γι' αυτό, με κριτήριο εκεία που η εποχή μας βάνει. Με υλικά κατεδαφισέως όμως δεν γένεται κοινωνία.

- Και τα ΜΜΕ τι ρόλο παίζουνε;

- Τα ΜΜΕ έχουνε μεγάλο μερίδιο ευθύνης. Με τα επεισόδια και τη βία στα γήπεδα, έχουνε τροφή για να αυγατίζουνε το καινό τ'ς. Συχνά, μάλιστα, ρίχνουνε λάδι στη φωτιά.

- Κι η Πολιτεία;

- Μέχρι τώρα ο δρόμος που ακ'λουθή'κε δεν ήφερε αποτελέσματα. Για παράδειγμα, τον Χ ιδιωτικό παράγοντα στον αθλητισμό, που έχει το μυαλό του στο κέρδος, τονε καλούνε να λύσει το πρόβλημα τ'ς βίας στα γήπεδα. Το κράτος μπαταίνει τ'ς ευθύνες σ'ς ομάδες - εταιρείες (ΠΑΕ, ΚΑΕ κ.λπ.) και τ' ανάποδο. Η λέξη πρόληψη είναι μοναχά για τα λεξικά. Κιαπέ, κάποιοι δεν βλέπουνε πως υπάρχουνε και πολύ πλιο σπουδαία πράγματα απ' τη «στρογγυλή θεά».

- Και τι θα να 'πρεπε να γένει, να ν'ρτουμε σε λογαριασμό;

- Αν το βάρος πέσει στη νεολαία και στα προβλήματά τση και βάλομε κι ούλοι πλάτη, Πολιτεία, γονείς, δάσκαλοι κ.λπ., κάτι γένεται. Ας ξεκινήσουμε από το σκολειό. Πρώτα φκιάνουμε βιβλιοθήκες κιαπέ μπασκέτες, αλλά εμείς το πάμε μονίπαντα, μοναχά μπασκέτες. Κι όταν ακούω από τ'ς αρμόδιους (ίσως και αναρμόδιους) τ'ς Παιδείας τη φράση «Δαπάνες για τ'ν

Σεπτέμβριος - Οκτώβριος - Νοέμβριος 2016

παιδεία», φουρκίζομαι¹⁵ κι αναρωτιέμαι: Καλά, η παιδεία είναι έξοδα κι όχι επένδυση; Τότενες τι μας τσαμπουνάνε¹⁶ οικονομολόγοι και διανοούμενοι πως η παιδεία είναι το κλειδί, για να βγαίνει η κοινωνία απ' την όποια κρίση και πως όσες χώρες δεν επενδύουνε σ'ν παιδεία είναι χαμένες από χέρι; Κι επιμένουνε μάλιστα, λέγοντας πως η επένδυση για την παιδεία πάντα γυρίζει πίσω το κεφάλαιο που επενδύθηκε και μάλιστα με τόκο; Μήπως, λοιπόν, έχουνε δίκιο; Μήπως ό,τι δίνουνε για την παιδεία είναι επενδύσεις που όμως τ'ς αξιοποιούνε οι «κουτόφραγκοι», αφού πολλοί μορφωμένοι νέοι μας φεύγουνε στο εξωτερικό; Μήπως οι νέοι πρέπει να έχουνε μεγάλα αποθέματα παιδείας, για να παίρνουνε δύναμη από εφτά και για να μπορούνε να καταλαβαίνουνε τον κόσμο καλύτερα; Ή είναι καλύτερα οι νέοι μας να αστριάζουνε¹⁷ και να γένονται παπόρι άμα χαλέψεις να κάμεις κριτική σ'ν ομάδα τ'ς; Πιπιλίζουμε, βέβαια, κάποιοι τ'ν καραμέλα για άνεργους πτυχιούχους, αλλά δεν βλέπουνε τη σχέση ανάμεσα σ'ν εκπαίδευση και τ'ν ανεργία, που δείχνει πως όσο πιο αγράμματος είναι ο άνθρωπος, τόσο μεγαλύτερες πιθανότητες έχει να μείνει άνεργος. Το ίδιο ισχύει και για τ'ν αμοιβή στο μεροκάματο. Έχω ιδέα πως κάποιο λάθος κάνουνε σ'ς αναλύσεις τ'ς για τα πράματα όσοι τα λένε εφτά και πως αληθινά τα στοιχειώδη. Για παράδειγμα, πολλοί από μας χρωστάμε ακόμα και τη ζωή μας ή τη ζωή συγγενών και φίλων μας σ'ς φαρμακευτικές και ιατρικές ανακαλύψεις. Οι αρχαίοι ημών πρόγονοι εφκίασανε ένανε μύθο σχετικά: Οι Κυρηναίοι εθεωρήσανε σαν το πιο σπουδαίο δώρο για τον ιδρυτή τ'ς πόλης τσου, τον Βήσσο, το πολύτιμο φυτό τ'ς Αρχαιότητας, το σίλφιο, που είχε ένα σωρό φαρμακευτικές ιδιότητες. Για τ'ν εποχή μας, βέβαια, μου κάζει πως το πιο πολύτιμο «φάρμακο» είναι η παιδεία. Εφτά μας εκμυστηρεύεται και ο συμπατριώτης μας σπουδαίος λογοτέχνης και μεταφραστής Σωτήρης Χαλικιάς: Όταν ήμουνα μικρός, ο πατέρας μου, επειδή δεν μπορούσε να μου εξηγήσει άγνωστες λέξεις από το Αναγνωστικό μου, δείχνοντάς μου το σπ'τι μου που έσταζε, μου είπε κάτι που σχεδόν δεν με άφησε να κοιμηθώ: «Από δω μέσα θα βγεις μοναχά από το Σχολείο. Εγώ κι η μάνα σου δεν μπορούμε να σου δώσουμε καμιά βοήθεια¹⁸». Το ίδιο μας διδάσκει έμπρακτα και ο διαπρεπής πανεπιστημιακός δάσκαλος και ερευνητής, ανεπιστέλλον μέλος της Ακαδημίας Αθηνών, Πέτρος Ν. Αργύρης, με καταγωγή από το Σπαρτοχώρι¹⁹. Το ίδιο όμως μας διδάσκουνε και εξέχοντες πνευματικοί άνθρωποι προερχόμενοι από πάμπλουτες οικογένειες. Λάζω²⁰ πως άλλο είναι να μεγαλώσει κάποιος με Όμηρο, Θουκυδίδη, Δημήτρη Μητρόπουλο, Βαλαωρίτη, Σικελιανό κ.λπ. και άλλο με κάθε λογής είδωλα. Άλλο είναι να έρχεται σε επαφή με τον πολιτισμό κι άλλο να «φραπεδιάζει» με τ'ς ώρες στα καφέ, να «σκοτώνει» τ'ν ώρα του μπροστά στο χαζοκοίτι, να χουλιγκανίζει στα γήπεδα, να μη στρέεται²¹ με την ήπια, να απειλεί τους «αντιπάλους» πως θα ντους αφαλοκόψει²², να ψοφάει για σάταρα²³. Κι αν εφτά τα προσθέσουμε στη γενικότερη νοοτροπία και συμπεριφορά μας, δεν θα να'μαστε καθόλου ευχαριστημένοι με τ'ν εικόνα μας. Ο ελληνικός πολιτισμός δεν είναι εφτά. Έχω ιδέα όμως πως είναι καλύτερο να κάνουμε κάτι για να διορθώσουμε τ'ν κατάσταση απ' το να μην κάνουμε τίποτα και να ντο ρίχνουμε στο σορολόπι. Και ο μπάρμπα Τιπούκειος κατέληξε: «Δράξασθε παιδείας», πο'λε κι ο μεγάλος Δάσκαλος του Γένους, ο Κοραής.

Για τη Σύνταξη: Έκτορας Γ. Χόρτης

Τα Χορτάτα

Τριμηνιαία περιοδική έκδοση

• **Ιδιοκτήτης:** Σύλλογος των Απανταχού Χορτιωτών Λευκάδας

τηλ. 6974415725, e-mail: arpiros@otenet.gr

• **Υπεύθυνος έκδοσης - ύλης:** Έκτορας Γ. Χόρτης

Επικοινωνία: τηλ. 210-9844200, 6944416206, e-mail: hecchorthis@gmail.com

• **Συντακτική Επιτροπή:** Άγγελος Γ. Χόρτης, Θωμάς Ε. Χόρτης, Σταθούλα (Λούλα)

Σκελλοπούλου - Αυλωνίτη, Νίκος Δ. Χόρτης,

Έκτορας Γ. Χόρτης.

• **Σελιδοποίηση:** Έκτορας Γ. Χόρτης

Για το περιεχόμενο των ενυπόγραφων κειμένων ευθύνονται οι συγγραφείς τους.

¹⁵ Φουρκίζομαι = εκνευρίζομαι

¹⁶ Τσαμπουνάω = μιλάω απερίσκεπτα

¹⁷ Αστριάζω = γίνομαι έξαλλος

¹⁸ Πηγή: Πρακτικά ΙΣΤ', ΙΖ', ΙΗ Συμποσίων της ΕΛΜ, Σύγχρονοι Λευκάδιοι Δημουργοί, Σωτήρης Χαλικιάς, Αυτοπαρουσίαση, σ.233

¹⁹ Ο Πέτρος και η Νίτα Αργύρη Επιβραβεύουν με χρηματικά έπαθλα τους πρώτους σε επίδοση μαθητές των Λυκείων της Λευκάδας

²⁰ Λάζω = νομιζώ

²¹ Στρέομαι = συμβιβάζομαι, συγκατατίθεμαι

²² Αφαλοκόβω = κόβω τον ομφάλιο λώρο, απειλώ να εξοντώσω, εξοντώνω

²³ Σάταρα = φασαρία

¹⁴ Κλουμωμένοι = μαζεμένοι

Γεγονότα και σχόλια του Έκτορα Γ. Χάρτη

1. Μπήκε το νερό στ' αυλάκι

Ευχάριστα είναι τα νέα για την ανάδειξη και αξιοποίηση του αρχαίου θεάτρου της Λευκάδας. Προγραμματική σύμβαση μεταξύ της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων, του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού και του Δήμου Λευκάδας για ανασκαφή & ανάδειξη του Αρχαίου Θεάτρου της Λευκάδας υπέγραψε ο Περιφερειάρχης Ιονίων Νήσων κ. Θεόδωρος Γαλιατσάτος. Για τον σχεδιασμό και την εκτέλεση των προβλεπόμενων επεμβάσεων, διεπιστημονική ομάδα πρόκειται να εκπονήσει μια σειρά μελετών και εργασιών. Οι σχετικές δράσεις θα αφορούν εκτεταμένες αποφιλώσεις και καθαρισμό του χώρου του αρχαίου θεάτρου και ανασκαφική έρευνα, μελέτη αποτύπωσης - τοπογράφησης του αρχαιολογικού χώρου και του αρχαιολογικού υλικού, φωτογραφική τεκμηρίωση και αεροφωτογράφιση και, τέλος, σήμανση με ενημερωτικές πινακίδες. Η ισχύς της προγραμματικής σύμβασης, συνολικού προϋπολογισμού 200. 000 ευρώ, ορίζεται σε 24 μήνες και φορέας υλοποίησης του προγράμματος είναι η Εφορεία Αρχαιοτήτων Αιτωλοακαρνανίας και Λευκάδας. Η χρηματοδότηση θα προέρχεται εξ ημισείας από πιστώσεις της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων και του δήμου Λευκάδας.

[Τμήμα της ορχήστρας του θεάτρου](#)

2. Νέο Δ. Σ. στον Σύλλογο Λευκαδίων Ηλιούπολης και Γύρω Δήμων

Στον Σύλλογο Λευκαδίων Ηλιούπολης και Γύρω Δήμων «Η ΦΑΝΕΡΩΜΕΝΗ» εκλέχτηκε τον Νοέμβριο ε.ε. το νέο Διοικητικό Συμβούλιο, που συγκροτήθηκε σε σώμα ως εξής:

Πρόεδρος: Γεωργιάκης Ευάγγελος

Αντιπρόεδρος: Χάρτης Παναγιώτης

Γεν. Γραμματέας : Φραγκούλη – Μεσσήνη Ελευθερία

Ταμίας: Αργύρης Αλέξανδρος

Αναπληρωτής Γεν. Γραμματέας: Ραπακουσίου Άννα

Υπεύθυνος Χορευτικού: Μόκκα – Λάζαρη Φρόσω

Υπεύθυνος Χορωδίας: Γεωργιάκη – Καραγιάννη Μαρία – Ελένη

Υπεύθυνος Κιτίου: Φραγκούλης Ιωάννης

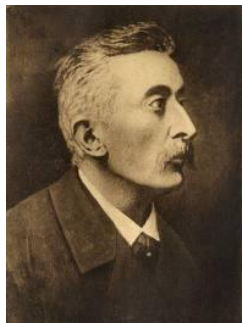
Συντονιστής Δράσεων: Γεωργιάκης Λάμπρος

Στο νέο Δ. Σ. ευχόμαστε ολόψυχα καλή δύναμη και επιτυχή θητεία.

3. Ο δρόμος έχει τη δική του ιστορία: σπεύδε ... βραδύτατα

Φίλοι αναγνώστες της Λευκάδας, της Πρέβεζας και των Ακαρνανών γειτόνων, μην καταπονείσθε και μην πιέζετε να γίνει ο δρόμος απ' την Αμφιλοχία στο Άκτιο σύντομα. Το έργο θα εξυπηρετεί, βέβαια, την απευθείας σύνδεση του Ακτίου, της Πρέβεζας, της Λευκάδας και της Βόνιτσας με την Ιόνια Οδό, αλλά τα έργα που ξεκίνησαν από το 2010 με προοπτική να ολοκληρωθούν το 2013, σήμερα, λήγοντος του σωτηρίου έτους 2016, προχωρούν με επιμέρους προβλήματα και διακοπές και η ολοκλήρωση και παράδοση του ως άνω οδικού άξονα καθυστερεί, νομίζουμε όμως ορθότατα. Σκεφτείτε μόνο αυτό: Αν γίνουν όλα τα έργα, τι θα κάνουν οι επόμενοι και οι «παρεπόμενοι»; Δεν πρέπει να αφήνουμε και κάποια περιθώρια, για να δοξαστούν κι αυτοί; Εξάλλου ο κάθε συνεπής αρμόδιος δεν κάνει τίποτε άλλο απ' το να ακολουθεί τη ρήση του αρχαίου τραγικού Αισχύλου «Ου γάρ δοκεί άριστος αλλ' είναι θέλει» [= Δε θέλει μοναχά να φαίνεται εξαιρετός, αλλά και να 'ναι πραγματικά, όπως λέει και ο αρχαίος τραγικός (Αισχύλος, *Επτά επί Θήβας*, 592)], Παράλληλα, θεωρούμε ότι, μετά την έγκριση του κονδυλίου για την επισκευή του οδικού δικτύου της Λευκάδας, αν αντιμετωπιστούν, όπως ακόμη ελπίζουμε, οι λακούβες στον δρόμο προς την Παναγιά Χορτάτων (η απόσταση από τον κεντρικό δρόμο των Χορτάτων ως την Παναγιά είναι 300 περίπου μέτρα), το γεγονός αυτό πρέπει να εορτασθεί με κανονιοβολισμούς, Dum spiro spero (Όσο αναπνέω ελπίζω) ...

4. Η ομάδα των «Ιαπώνων»

Ομάδα αριστούχων μαθητών του 1ου Λυκείου Λευκάδας πραγματοποίησε επιμορφωτικό ταξίδι στη Χώρα του Ανατέλλοντος Ηλίου το τελευταίο δεκαήμερο του Νοεμβρίου, στο πλαίσιο της Διεθνούς Συνόδου Μαθητών Λυκείων για την Παγκόσμια Ημέρα Ενημέρωσης για το Τσουνάμι, που καθιερώθηκε από τα Ηνωμένα Έθνη Προηγήθηκε πρόσκληση του ΥΠΕΞ της Ιαπωνίας, «τιμής ένεκεν» για τον Λευκάδιο Χερν . Η Σύνοδος , η οποία τράβηξε το ενδιαφέρον της ιαπωνικής τηλεόρασης, πραγματοποιήθηκε στο συνεδριακό κέντρο της πόλης Κουρόσι της επαρχίας Κόχι και η θεματική της δεν περιελάμβανε μόνο το τσουνάμι αλλά ευρύτερα το ζήτημα των φυσικών καταστροφών. Η ομάδα του 1^{ου} Λυκείου Λευκάδας, με επικεφαλής την καθηγήτρια κ. Κατερίνα Θειακού, αντιπροσώπευσε με μεγάλη επιτυχία την Ελλάδα (συμμετείχαν εν συνόλω 29 Λύκεια απ' όλο τον κόσμο), παρουσιάζοντας την εργασία «Education is the key for disaster preparedness», στην οποία εστίασε στο φαινόμενο των σεισμών και της σημασίας που έχει η εκπαίδευση στην αντιμετώπισή τους και συμμετέχοντας στις υπόλοιπες συζητήσεις και δράσεις. Η αποστολή, μετά την επιστροφή της, στην Ελλάδα προσκλήθηκε στην κατοικία του πρέσβη της απωνίας κ. Masuo Nishibayashi και μετέφερε τις εντυπώσεις και τις εμπειρίες της από τη θερμή υποδοχή των Ιαπώνων και την ποιότητα της Συνόδου. Την ομάδα των μαθητών αποτελούσαν οι Πολυνεϊκής Ράπτης, Δάμων Κοφιδής, Νίκος Κατωπόδης, Μιχαήλ-Αγγελος Κολόκας, Βαγγέλης Γλένης και Ελπίδα Ζαβιτσάνου. Σε όλους όσοι συνέβαλαν στην επιτυχία της σπουδαίας αυτής δράσης και ιδιαίτερα στους μαθητές και την καθηγήτριά τους αξίζει ένα μεγάλο ΕΥΓΕ!

5. Αναβάλλεται για το προσεχές φθινόπωρο η άφιξη της ομάδας των Ελβετών φίλων

Οι Ελβετοί φίλοι (Ρίκος – Fritz Berger , Αλίκη και η υπόλοιπη ομάδα) που είχε προγραμματισθεί να επισκεφθούν το νησί μας το Πάσχα του 2017 ανέβαλαν την επίσκεψή τους, για τεχνικούς λόγους. Το ταξίδι τους θα πραγματοποιηθεί τον προσεχή Σεπτέμβριο.

6. Τα βιβλία είναι για τους αναγνώστες

Η Λέσχη Ανάγνωσης και Στοχασμού του Συνδέσμου Φιλολόγων Λευκάδας αποτελεί μια πολύ ουσιαστική δράση, που τονώνει την πνευματική ζωή της Λευκάδας. Ήδη έχουν αρχίσει οι συναντήσεις της χειμερινής περιόδου, με το βιβλίο του Δημήτρη Νανόπουλου Στον τρίτο βράχο από τον ήλιο-Μια ζωή, η επιστήμη κι άλλα σύμπαντα. Αρχίζουμε, λοιπόν, το διάβασμα...

Κάποια παλιά Χριστούγεννα ...

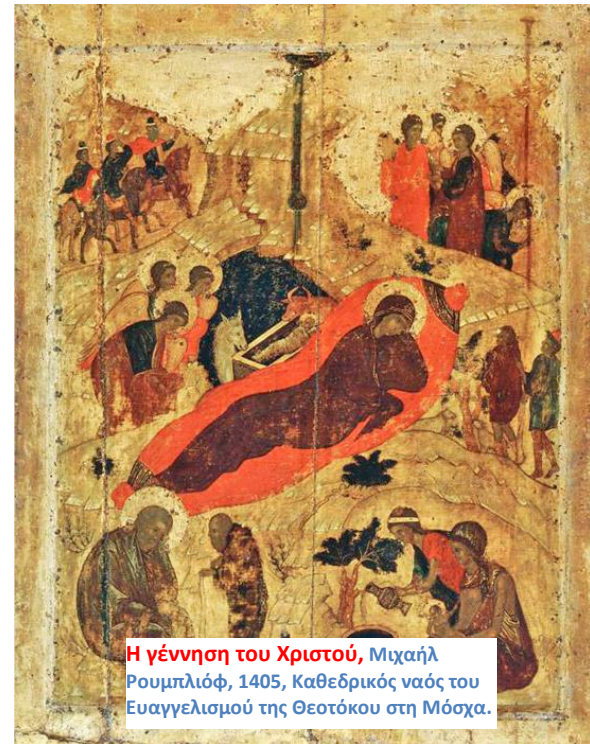
Του Άγγελου Γ. Χόρη

Έχουν περάσει πολλά χρόνια από τότε, αλλά κάθε φορά τις παραμονές των Χριστουγέννων η μνήμη μου ανασύρει, σαν από ένα παλιό σεντούκι, σαρακοφαγωμένο από τον καιρό, γεμάτο από τις πολύτιμεςπραμάτειες όσων έζησα ως τώρα, τις εικόνες από κάποια παλιά Χριστούγεννα, ζωντανές, λες και είναι σημερινές. Ήταν μια χρονιά της δεκαετίας του 1950, όταν, για πρώτη φορά, είχα αφήσει το χωριό, για να φοιτήσω στο μοναδικό τότε Γυμνάσιο του νησιού μας, που λειτουργούσε στην πρωτεύουσά του, σε απόσταση μόλις 25 χιλιομέτρων. Όμως, για τη μακρινή εκείνη εποχή, αυτό ήταν, κατά κάποιο τρόπο, ένας ξενιτεμός για μένα και τα άλλα παιδιά της ηλικίας μου, καθώς το δικό μας σύμπαν περιοριζόταν ως τότε μέχρι τα πολύ κοντινά μας χωριά και μέχρι εκεί που μπορούσε να φτάσει η ματιά μας. Η φαντασία μας, βέβαια, συμπλήρωνε όσα βρισκόταν πέρα από τους οριζώντες μας και, επειδή τίποτα δεν την εμπόδιζε, δημιουργούσε κόσμους μαγικούς και ονειρικούς, τέτοιους που λαχταρούσαμε, χωρίς τις δυσκολίες που, παρά την αμεριμνησία της παιδικής μας ηλικίας, βιώναμε στις δύσκολες εκείνες εποχές

Εκείνο τον καιρό το χωριό μας, όπως και τα άλλα χωριά της Νοτιοδυτικής Λευκάδας, είχαν τη δική τους ξεχωριστή, ως ένα βαθμό, κοινωνική και οικονομική ζωή, καθώς οι επαφές τους με την πρωτεύουσα του νησιού και με τα χωριά του Βόρειου τμήματός του δεν ήταν τόσο συχνές. Αυτό είχε ως συνέπεια οι περισσότεροι από τους κατοίκους τους να βρίσκονται μακριά από την πνευματική, εκπαιδευτική και γενικότερα πολιτιστική ζωή, που είχε ως επίκεντρο, όπως ήταν φυσικό, την πρωτεύουσα, και στην οποία συμμετείχαν, ως ένα βαθμό, και οι κάτοικοι των γειτονικών σε αυτήν χωριών. Έτσι, τα ήθη στα χωριά μας ήταν πιο τραχιά και ανάλογα με αυτά ήταν και οι κώδικες συμπεριφοράς των ανθρώπων. Για τους λόγους αυτούς ο χαρακτηρισμός «πισωχωρίτες» που μας απέδιδαν, χιουμοριστικά είναι η αλήθεια και χωρίς κακή πρόθεση, οι κάτοικοι της πόλης και των «μπροστινών» χωριών, εκτός από γεωγραφικό, είχε στο βαθος και ένα αξιολογικό περιεχόμενο, που ατονούσε σταδιακά όσο η επικοινωνία και οι επαφές γίνονταν πυκνότερες. Το συγκοινωνιακό δίκτυο που, κατά την δεκαετία του 1950, είχε αποκτήσει κανονικότητα ήταν μια βασική προϋπόθεση γι' αυτό, αφού τα μικρά λεωφορεία της εποχής είχαν αρχίσει να πραγματοποιούν, μια φορά την ημέρα, το δρομολόγιο κατά τα χωριά προς την πόλη και αντιστρόφως.

Αυτές ήταν οι συνθήκες, όταν, ένα καλοκαιρινό πρωινό μετά τη λήξη των μαθημάτων της χρονιάς εκείνης, βρέθηκα με τον πατέρα μου να περιμένουμε το λεωφορείο στο κέντρο του χωριού, στο δημόσιο δρόμο που οδηγούσε στη Λευκάδα, για να συμμετάσχω στις εισαγωγικές εξετάσεις για το Γυμνάσιο. Θα ήταν άραγε, συλλογιζόμενος, η πόλη που για πρώτη φορά θα έβλεπα, η πόλη του Βαλαωρίτη και του Σικελιανού, τέτοια που με τη φαντασία μου την είχα πλάσει, ανάλογη με τη μεγαλοσύνη των ποιητών που είχε γεννήσει και γαλουχήσει, θα αποτύπωνε τη λάμψη και τη ρωμαλεότητα των στίχων τους που από πολύ μικροί είχαμε γνωρίσει και μας είχαν συνεπάρει; Τις σκέψεις μου δέκομε η άφιξη του λεωφορείου. Ήταν ένα από τα μικρά λεωφορεία των 24 θέσεων, που η χαμηλή τους ταχύτητα σε συνάρτηση με το στενό χωμάτινο δρόμο και τις πολλές στάσεις στα ενδιάμεσα χωριά έκανε να μοιάζει ατέλειωτος ο χρόνος μέχρι την άφιξη στον προορισμό τους. Οδηγός του ήταν ο μάρμπα Νίκος ο Φλώριος από τον Άγιο Πέτρο και εισπράκτορας ο μάρμπα Θεωδωρής ο Ραυτόπουλος, από το ίδιο χωριό, άνθρωποι ευγενείς, μειλίχοι και εξυπηρετικοί. Το αξιοπερίεργο, ωστόσο, ήταν πώς τα μικρά αυτά οχήματα μπορούσαν να χωρέσουν πενήντα και εξήντα, ίσως, άτομα τις μέρες των μαζικών μετακινήσεων, όπως ήταν οι μέρες των διακοπών των σχολείων ή οι μέρες μετά τις μεγάλες γιορτές, που οι μαθητές επέστρεφαν από τα χωριά στην πόλη. Γιατί επρόκειτο για μια εποχή δημογραφικής ακμής για τα χωριά, που συνοδευόταν από μια ραγδαία αύξηση του μαθητικού πληθυσμού, καθώς οι κάτοικοι τους επιδίωκαν, με κάθε τιμήμα, να μορφώσουν τα παιδιά τους.

Με τις πρώτες ακτίδες του ήλιου, είδαμε να απλώνεται μπροστά στα μάτια μας ο ελαιώνας της πόλης, μια σταχτοπράσινη θάλασσα από αιωνόβιες ελιές, με τους τεράστιους κλώνους τους να αγγίζουν ο ένας τον άλλο, έτσι που το φως του ήλιου δεν περνούσε ανάμεσά τους. Οι περισσότερες από τις ελιές αυτές είχαν φυτευτεί στην εποχή της Βενετοκρατίας, δηλαδή στα τέλη του 17ου και τις αρχές του 18ου αιώνα. Εκεί που τελείωναν οι ελιές ξεκινούσε ο οικισμένος χώρος, τα σπίτια της πόλης, χτισμένα το ένα κοντά στο άλλο μέχρι την ακύμαντη καλοκαιρινή θάλασσα, που τα νερά της στραφάιλιζαν στον πρωινό ήλιο. Ανατολικά διακρίναμε τις κοντινές ακτές της Ακαρνανίας, ενώ βόρεια διαγράφονταν στην αχλύ του πρωινού οι ηπειρωτικές ακτές και η Πρέβεζα. Η πρώτη συντομότερη γνωριμία μου με την πόλη δεν ήταν κάποια θαυμαστική και συγκλονιστική αποκάλυψη, καθώς αυτή δεν ήταν η φανταχτερή πόλη όπως την είχα πλάσει με τη φαντασία μου, που θα με αιχμαλώτιζε με την ομορφιά της. Επρόκειτο για μια μικρή και συνηθισμένη, θα έλεγα αργότερα, φτωχική επαρχιακή πόλη και αυτό ήταν φυσικό, αφού ελάχιστα χρόνια είχαν περάσει από τον πόλεμο και την Κατοχή. Σ' αυτήν εγκαταστάθηκα για μονιμότερη διαμονή στα τέλη Σεπτεμβρίου, καθώς τα μαθήματα στο Γυμνάσιο άρχιζαν την 1η Οκτωβρίου. Ωστόσο, τα ίχνη της πνευματικής, καλλιτεχνικής και γενικότερα πολιτιστικής παράδοσης αυτής της μικρής πόλης ήταν ευδιάκριτα και τα συναντούσα σε κάθε βήμα μου. Πρόκειται για τις εκκλησίες της με τα περίεργα τέμπλα και τις αριστουργηματικές αγιογραφίες τους, πολλές από αυτές έργα φημισμένων εκπροσώπων της επανησιακής σχολής, όπως ο Βεντούρας κ.ά., αλλά και άλλα τεκμήρια, όπως ο τάφος του Αριστοτέλη Βαλαωρίτη στο ναό του Παντοκράτορος, η προτομή του ίδιου ποιητή στην πλατεία της παραλίας, το σπίτι που έζησε ο άλλος μεγάλος μας ποιητής Άγγελος Σικελιανός, το σπίτι των Ζαμπελίων κ.λπ. Αυτή η παράδοση συνεχιζόταν ακόμα με τη φημισμένη μπάντα της Φιλαρμονικής, που τη βλέπαμε και την ακούγαμε σε διάφορες γιορτινές ή πένθιμες εκδηλώσεις, με τους μουσικούς ντυμένους με τις στολές τους, να βαδίζουν αργά και τελετουργικά, θα έλεγα, και να υποβάλλουν με τη μουσική συναισθήματα ευφρόσυνη ή περισυλλογής και θλίψης. Θα προσθέσω τέλος ότι η αστική ζωή, με την πληθώρα των καταστημάτων και τους θορύβους της αγοράς, εντελώς διαφορετική από την αγροτική ζωή των χωριών μας, ήταν κάτι το πρωτόγνωρο και εντυπωσιακό για όσους για πρώτη φορά είχαμε αφήσει το γενέθλιο τόπο μας. Σ' αυτή τη ζωή της πόλης ενσωματωθήκαμε, αν είναι σωστός ο όρος, περισσότερο ως παρατηρητές, δεδομένου ότι η συντήρησή μας στηριζόταν, ως επί το πλείστον, σε όσα μας έστελναν κάθε τόσο οι γονείς μας από τα χωριά. Ωστόσο, κάποιες φορές, η νοσταλγία του χωριού πλημμύριζε την ψυχή μου. Αναπολούσα τους ανοιχτούς οριζώντες, το λαμπρό και διάφανο φως, τη γαλήνη και την ηρεμία της φύσης και βέβαια τα πρόσωπα της οικογενείας μου, που θα τα έβλεπα στις διακοπές των Χριστουγέννων.

Η γέννηση του Χριστού, Μιχαήλ Ρουμπλιόφ, 1405, Καθεδρικός ναός του Ευαγγελισμού της Θεοτόκου στη Μόσχα.

άκρη ενός πολύ μικρού γραφικού οροπέδιου, στο οποίο οι κάτοικοι της Εξάνθειας, γειτονικού μας χωριού, καλλιεργούσαν το καλοκαίρι κητευτικά. Σε ελάχιστη απόσταση, στην κορυφή του λόφου, διακρίναμε το εκκλησάκι της Παναγίας, ένα εκκλησάκι παπαδιαμαντικό, που το φαναζόμουν να πολεμά με τις καταιγίδες και να προστατεύει τους προσφεύγοντες σε αυτό όχι μόνο από τις καταιγίδες της φύσης αλλά και από τις καταιγίδες της ζωής και από «τα βέλη του αλλοτρίου», για να θυμηθώ την υμνολογία της εκκλησίας μας. Το μικρό αυτό εκκλησάκι γινόταν έτσι, «τείχος απροσμάχητον» και η Θεοτόκος η Υπέρμαχος στρατηγός για κάθε χειμαζόμενο χριστιανό. Την αίσθηση αυτή της προστασίας

ΤΑ ΧΟΡΤΑΤΑ

και του ιερού δέους είχα δοκιμάσει, όταν με τον πατέρα μου είχαμε πάει για να τελέσει τη θεία λειτουργία σ' αυτό. Αρκετά χρόνια αργότερα είχα συγκλονιστεί, όταν είχα διαβάσει ένα ποίημα του Σικελιανού αφιερωμένο στην «Παναγία της Σπάρτης», στο οποίο ο μεγάλος μας ποιητής, με μεγαλοπρεπείς και αστραφτερές εικόνες και βαθύτατο συμβολισμό εικονογραφεί την Θεοτόκο ως Υπέροχο στρατηγό και κάστρο άπαρτο του Χριστιανισμού και του Ελληνισμού ως εξής:

.... **Και στον λόφον, οπόχει όμοια κορόνα**
το κάστρο το βενέτικο θα χτίσω
βαριά εκκλησιά και μέσα θα Σε κλείσω
μ' άταραγο από σίδερο πυλώνα

Καμπάνες που να βόγγουνε ως ασπίδα
πόβρει σε σπάθα ή κονταριού κοπίδι
θα βάλω κι άλλες πιο ψηλά σα σείστρα

Κι απ' τα παράθυρά της να Σε ισκιάσω
βαθύχρωμα κρουστάλλια θα ταιριάσω
Και το καθένα νάναι πολεμίστρα.

Σε ελάχιστα λεπτά είχαμε φτάσει στο χωριό. Με υποδέχτηκε το γνωστό χειμωνιάτικο τοπίο, στο οποίο δέσποζε ο τεράστιος αιωνόβιος πλάτανος πάνω από τον δημόσιο δρόμο, γυμνός όμως από φύλλα, με το χέρι του χρόνου να έχει σημαδέψει τον κορμό του με μια βαθιά κουφάλα, που πίστευε κανείς ότι θα στράγγιζε από μέσα του τη δύναμη και τη δροσιά του. Γύρω του και πάνω από αυτόν μια γκριζοασπρη ατμόσφαιρα προμήνυε χιονιά, ενώ στο βάθος η θάλασσα είχε αλλάξει το λαμπρό καλοκαιρινό γαλάζιο της χρώμα και είχε φορέσει τη μουντή σταχτιά φορεσιά της. Οι ψυχρές ριπές του αέρα έκαναν γλυκιά την προσμονή της σπιτικής θαλπωρής που θα με υποδεχόταν σε λίγο. Σταχτόχρωμοι καπνοί υψώνονταν από τις καμινάδες των τζακιών και διαλύονταν στον αιθέρα. Στους δρόμους δεν έβλεπε κανείς παρά όσους, με κουρασμένο βήμα, επέστρεφαν από το μάζεμα της ελιάς ή οδηγούσαν τα ζώα τους στους στάβλους. Σε λίγο βρισκόμουν στο σπίτι. Μια μεγάλη φωτιά με κούτσουρα από ελιά και πουρνάρι, που είχε ανάψει η μάνα μου, τριζοβολούσε στο τζάκι και μικρές στίβες σαν λιλιπούτεια βεγγαλικά εκτοξεύονταν γύρω και έσβηναν αμέσως, ενώ οι ανταυγείες της φωτίζαν φευγαλέα τους τοίχους, σε ένα παράξενο παιχνίδι φωτοσκιάσεων, όσο την τροφοδοτούσαμε με ξύλα και οι φλόγες της υψώνονταν για λίγο, για να χαμηλώσουν αμέσως μετά. Αρχισε πια να σκοτεινιάζει. Γαλήνη είχε τυλίξει την κρύα χειμωνιάτικη νύχτα, που φορές- φορές τη δέκοπταν γαβγίσματα σκυλιών ή γρήγορα βήματα περαστικών, που βιάζονταν να επιστρέψουν στα σπίτια τους και ράγιζαν τη σιωπή της βραδιάς. Πόσο διαφορετικά ήταν όλα από τον θόρυβο, τη βοή και τους γρήγορους ρυθμούς της ζωής στην πόλη! Καθισμένος απέναντι από τη φωτιά γευόμουν την ευδαιμονία και την ασφάλεια του να βρίσκομαι στο σπίτι μου, κοντά στους δικούς μου, τον πατέρα και τη μάνα μου, τα αδέρφια, τους παππούληδες και τις βαβάνες μου. Και πολλές φορές από τότε και μέχρι σήμερα η νοσταλγία με γυρίζει πίσω σε στιγμές, όπως εκείνα τα Χριστούγεννα, όταν καθόμαστε όλοι γύρω από τη φωτιά, χωρίς να σκεφτόμαστε ότι οι στιγμές αυτές κάποτε θα τελειώνουν και θα μας συνοδεύει η γλυκόπικρη ανάμνησή τους, αλλά και η συναίσθηση ότι εκεί χτίστηκαν τα θεμέλια της προσωπικότητάς και του χαρακτήρα μας.

Την επόμενη μέρα, παραμονή των Χριστουγέννων, ζύπνησα αργά. Η μάνα μου είχε σηκωθεί νύχτα ακόμα, και όχι χαράματα όπως συνέβαινε τις περισσότερες μέρες, για να προλάβει τις δουλειές και τις ανάγκες μιας πολυμελούς οικογένειας. Όμως τώρα υπήρχε ο επιπρόσθετος λόγος ότι έπρεπε να ζιμώσει, για να κάμει, εκτός από τα χριστόψωμα, και το «Σταυρό» που θα κόβαμε, σύμφωνα με το έθιμο, το βράδυ. Πολύ νωρίς είχε σηκωθεί και ο πατέρας μου, για να επιτελέσει τα ιερατικά του καθήκοντα, και να κάνει όποιες προμήθειες χρειαζόνταν για την επόμενη μέρα. Στο μεταξύ, βαριά χτυπήματα στην πόρτα μας ειδοποιούσαν ότι είχε φτάσει η πρώτη ομάδα για να ψάλει τα κάλαντα και να δεχθεί τα φιλέματα της νοικοκυράς του σπιτιού. Αμέσως μετά ήχησαν στον αιθέρα χαρούμενες οι κρουστάλλινες φωνές των παιδιών που έφερναν πρώτα το μήνυμα της Θείας Γέννησης. Εγώ, αφού ετοιμάστηκα, ξεκίνησα για το κέντρο του χωριού. Στα μικρά του καφενεία, που ήταν επίσης και παντοπωλεία, άνθρωποι μπαινιόβγαϊναν, άλλοι για προμήθειες και άλλοι, οι περισσότεροι, για να πιούν το ούζο, το κονιάκ ή τον καφέ τους, να παίξουν την πρέφα τους και να συζητήσουν με τους συγχωριανούς και φίλους τους. Μπροστά από τα καταστήματα, μπορούσε κανείς να διακρίνει, δεμένα, ζώα για μεταφορές, συνήθως γαϊδουράκια, αλλά και άλογα. Επρόκειτο για τα υποζύγια κατοίκων των γειτονικών μικρών χωριών, οι οποίοι, καθώς στους οικισμούς τους δεν υπήρχαν καταστήματα, έρχονταν για τις προμήθειές τους, αλλά και για να πουλήσουν προϊόντα από την παραγωγή τους, συνήθως τυρί ή λάδι, στο χωριό μας. Και δεδομένου ότι η μαζική μετανάστευση δεν είχε ακόμα αρχίσει και τα χωριά άκμαζαν ακόμα πληθυσμιακά, η κίνηση ήταν σημαντική, αφού σ' αυτό βοηθούσε και η αργία της ημέρας. Έτσι, γύρω από τις σόμπες που ο καταστηματάρχης τροφοδοτούσε συνεχώς με καυσόξυλα, για να μετριάσει το κρύο από τον ψυχρό αέρα που εισχωρούσε από τις χαραμάδες της πόρτας και των παραθυριών αλλά και η υγρασία από τους τοίχους και το τσιμεντένιο δάπεδο, δεκάδες άνθρωποι, με φτωχικά αλλά βαριά ρούχα ντυμένοι, έπιναν, συζητούσαν, χειρονομούσαν, αστειεύονταν, όλοι με χαρούμενη διάθεση, έχοντας αφήσει πίσω τους τα προβλήματα και τις έγνοιες, που δεν ήταν, βέβαια, και λίγα. Όλα αυτά συνεχίζονταν κάτω από το φως της ασετυλίνης σαν σκοτεινιάζε, ώσπου ο θόρυβος, τα επιφωνήματα και οι συζητήσεις σιγά σιγά καταλάγιαζαν και το χωριό τυλιγόταν στη λευκή σιωπή του παγωμένου αιθέρα ή και του χιονιού.

Το σκηνικό μεταφερόταν πια στο κάθε σπίτι του χωριού, όπου ολόκληρη η οικογένεια θα δειπνούσε, κόβοντας τον «Σταυρό», με συγκεκριμένο τελετουργικό. Επρόκειτο για ένα ψωμί στρογγυλό, που κοβόταν σε τέσσερα σημεία, ώστε αυτό που έμενε να σχηματίζει το σχήμα του σταυρού. Αφού μαζευτήκαμε λοιπόν όλοι, τοποθετήσαμε τον «Σταυρό» πάνω σε ένα μπουκάλι κρασί, βάλαμε ο καθένας το χέρι του πάνω στο ψωμί και ευχηθήκαμε «χρόνια πολλά». Ύστερα η μάνα μας έβαλε στα πιάτα μας όσπρια, που είχε μαγειρέψει, τα άρτισε με λάδι και μέσα σε μια ατμόσφαιρα στην οποία βασιλεύει η χαρούμενη διάθεση τρώγαμε και συζητούσαμε για όσα μας απασχολούσαν και για όσα ελπίζαμε και προσδοκούσαμε. Προσπαθώντας να εξηγήσω το έθιμο, δεν βρισκω άλλη εύλογη ερμηνεία, εκτός από εκείνη που παραπέμπει σε ευδιάκριτους συμβολισμούς. Το ψωμί, το κρασί, το λάδι και τα όσπρια, βασικά στοιχεία της διατροφής των αγροτικών κοινωνιών, συμβολίζουν ασφαλώς την αφθονία, ενώ ο «Σταυρός», σύμβολο του Σωτήρα που γεννιέται, και η ευχή υποδηλώνουν την παράκλησή μας σ' αυτόν να μας χαρίζει πάντοτε αυτήν την αφθονία.

Ξημέρωσε, τέλος, η μέρα των Χριστουγέννων. Πολύ νωρίς οι ήχοι της καμπάνας του Αι Γιάννη, κρεμασμένης σε κλωνάρι μιας παλιάς μουριάς, τρικύμισαν θριαμβικά, θα έλεγε κανείς, όπως ταιριάζει σε μια μέρα ξεχωριστή, στον αέρα του παγωμένου χειμωνιάτικου πρωινού. Σιγά-σιγά από όλα τα σημεία του χωριού άντρες, γυναίκες και παιδιά, ντυμένοι στα γιορτινά τους έπαιρναν το δρόμο για την εκκλησία και καθώς συνέκλιναν, λίγο πριν φτάσουν σ' αυτήν, έμοιαζαν με αρχαία πομπή που μετείχε σε κάποια ιερή τελετουργία. Μέσα στην εκκλησία, το φως από τον μικρό πολυέλαιο, τις λαμπάδες και τα κεριά, ιλαρό, εισχωρούσε, θαρρείς, στα τριςβαθα της ψυχής των πιστών και αυτή η γλυκύτητα αποτυπωνόταν στα πρόσωπά τους που καθρέφτιζαν μια πρωτόγνωρη πραότητα και ηρεμία. Και ήταν πραγματικό θαύμα πώς άνθρωποι που ζούσαν μέσα στα βάσανα και η ένταση από τη δύσκολη ζωή τους είχε σμιλέψει με τραχύτητα τα χαρακτηριστικά τους παρουσιάζονταν τώρα γαλήνιοι και ήρεμοι, λες και τα καθημερινά προβλήματα αφορούσαν άλλους και όχι τους ίδιους, λες και ο τεχθείς Σωτήρ χάριζε στους «κοπιώντες και πεφορτισμένους» πολύτιμο δώρο την ανάπαυση. Στο μεταξύ, μέσα σε βαθιά κατάνυξη, η ακολουθία προχωρούσε. Φτάσαμε στις καταβάσεις: «Χριστός γεννιέται δοξάσατε...» Ο στίχος, λυρικός, μεγαλοπρεπής, συνταιριασμένος μοναδικά με το μέλος, αντήχησε, θριαμβικός, δοξαστικός στην εκκλησία, για να φτάσει στην αποκορύφωσή του στην ενάτη ωδή, στην οποία ο υμνωδός, με στίχους γεμάτους βαθιά πίστη και μοναδικό λυρισμό, βλέπει την Γέννηση του Σωτήρος ως παράδοχο μυστήριο, αφού το σπήλαιο της Γέννησης γίνεται ουρανός, η Θεοτόκος χερουβικός θρόνος και η ταπεινή φάνη ο τόπος όπου αναπαύτηκε. Αυτός που δεν χωρά πουθενά: «Μυστήριο ξένον ορώ και παράδοχον ουρανόν το σπήλαιον θρόνον χερουβικόν την Παρθένον την φάνην χωρίον εν ω ανεκλήθη ο αχώρητος...» Μοναδική σύζευξη δόγματος και ποιήσης! Όταν ακούω τις καταβάσεις αυτές ξαναγυρίζω χρόνια πίσω. Θυμάμαι τον πατέρα μου που ιερούργουσε, τη μικρή και ταπεινή μας εκκλησία, την οικογένειά μου και τους συγχωριανούς μου, που η κοινή λατρεία της μεγάλης εορτής μας ένωσε και νιώσαμε ότι, γιορτάζοντας τη Γέννηση, αποκαθαίραμε την ψυχή μας από κάθε ταπεινό και χαμερπές. Και μου έρχεται στο νου τώρα, συνειρμικά, ο στίχος ενός σημαντικού ποιητή μας «...και στην καρδιά αιφνίδια καλοσύνη...», με τη λέξη καλοσύνη να σημαίνει πραότητα, γαλήνεμα. Αυτό ήταν και είναι η Γέννηση του Σωτήρος, η συναίσθηση ότι γινόμαστε καλύτεροι άνθρωποι και το χρέος να το επιδιώκουμε...

Σεπτέμβριος -Οκτώβριος - Νοέμβριος 2016

Τα κάλαντα, Νικηφόρος Λύτρας

Συνέντευξη με τον ζωγράφο Ανδρέα Φάιγκλ

του Εκτορα Γ. Χόρτη

Γίνεται να μοιράζεσαι με έναν άγνωστο άνθρωπο μερικές από τις μεγαλύτερες αγάπες σου; Η απάντηση είναι, ναι. Με τον διακεκριμένο αυστριακό καλλιτέχνη Αντρέα Φάιγκλ (Andreas Feigl) μοιραζόμαστε την αγάπη για τη Λευκάδα και τα Χορτάτα, για το φυσικό και ανθρώπινο τοπίο της, για το διάβασμα και πολλά ακόμη. Ο Ανδρέας Φάιγκλ (γεν. 1962) ζωγραφίζει και σκιστάει με μεγάλο πάθος. Ήδη από τη δεκαετία του '70 κυκλοφορούν στην αγορά τα πρώτα του έργα. Ακολουθεί μια έντονη και ευρεία δραστηριότητά του με εκθέσεις στο εσωτερικό και στο εξωτερικό: στη Βιέννη, την Πράγα, το Σάλτσμπουργκ, το Μπολτσάνο, το Λέομπεν, το Ίνγκολσταντ, το Λιντς, το Μόναχο, το Κίτσμπουελ, το Ντουμπάι, κ.ά. Παράλληλα με τις σπουδές του, αξιοποιούσε τα ταξίδια του στο εξωτερικό, αναζητώντας συνεχώς νέες δημιουργικές δυνατότητες έκφρασης για την καλλιτεχνική του εξέλιξη. Κεραμικά σχέδια, μεγάλα γλυπτά από μέταλλο, πέτρα και ξύλο, ιδιαίτερες τεχνικές ανάμιξης μορφών σε πολύ διαφορετικές επιφάνειες, είναι τα άμεσα αποτελέσματα αυτής της εξέλιξης. Αναθέσεις εργασιών στο εξωτερικό και το εσωτερικό, εκτός από τα παραπάνω και στον τομέα της αρχιτεκτονικής τοπίου, καθώς και μια πολύχρονη δραστηριότητα μαθητείας στην δημιουργική διδασκαλία σε ένα ιδιωτικό σχολείο, σε εργαστήρια και σεμινάρια ζωγραφικής για παιδιά και ενήλικες, αλλά και ο σχεδιασμός και η διοργάνωση αμέτρητων πολιτιστικών εκδηλώσεων έχουν τη θέση τους στο χαρτοφυλάκιο του ως άνω καλλιτέχνη. Εργασίες σχεδίου, ιδίως στον τομέα των επίπλων, ιδέες γραφικών και, πρόσφατα, ο εξατομικευμένος σχεδιασμός σε παιδικές χαρές και χώρους στο πεδίο της εμπειρίας του, για μικρούς και μεγάλους, ολοκληρώνουν την πολυμέρεια στις πρόσφατες δραστηριότητές του. Ο Αντρέας μοιράζει τον χρόνο του ανάμεσα στην Αυστρία, τη Βαυαρία και τη Λευκάδα. Στη Λευκάδα αγόρασε ένα παραδοσιακό σπίτι (το σπίτι του αείμνηστου μπάρμπα Αντρέα του Χόρτη στα Χορτάτα), όπου απολαμβάνει μαζί με τη σύντροφό του την ηρεμία και τη γαλήνη, παρέα με τα πινέλα και τα χρώματα, ενώ μεγάλο μέρος του χρόνου του το καλοκαίρι το περνάει και στο οικόπεδό του στη Θεοτόκο Καλαμιτσίου. Ο καλλιτέχνης επέλεξε τα Χορτάτα, για να κάνει την πρώτη του έκθεση ζωγραφικής στην Ελλάδα, στην διάσημη παγκοσμίως ταβέρνα «Το αλώνι». Με αφορμή αυτή την έκθεση, ο Ανδρέας Φάιγκλ απλός, άμεσος και πηγαίος, με λόγο λιτό και περιεκτικό, μας μιλάει για τον εαυτό του, τη δουλειά του και τα καλλιτεχνικά του σχέδια. Απολαύστε τον.

Σε ποιο μέρος θέλετε να μένετε;

Ο στόχος μου είναι να μπορώ να μένω όπου θέλω, όπου αισθάνομαι καλά. Πιο συγκεκριμένα, μου αρέσει πάρα πολύ να μένω στην Ελλάδα. Με γοητεύει το φυσικό και το ανθρώπινο τοπίο (θάλασσα, άνθρωποι κτλ.). Πού και πού όμως θέλω να είμαι στην Αυστρία ή στη Βαυαρία.

Όταν βρίσκεστε στη Λευκάδα – στα Χορτάτα, ποιο είναι εκείνο το στοιχείο που σας αρέσει τόσο πολύ και σας γοητεύει, όπως λέτε;

Εκείνο που μου αρέσει και με κάνει πραγματικά ευτυχισμένο είναι η ησυχία που επικρατεί, η ηρεμία και η γαλήνη του τοπίου, που μου δίνει τη δυνατότητα να χαίρομαι περνώντας τις μέρες μου χωρίς τα μεγάλα προβλήματα, τους περισπασμούς και την ένταση που χαρακτηρίζουν συνήθως την καθημερινότητά μας. Με γεμίζει χαρά να ανασαίνω μαζί με τη γυναίκα μου τον αέρα της φύσης, τους παλμούς του βουνού και της θάλασσας, τους ήχους, τα χρώματα ...

Ποιοι είναι οι αγαπημένοι σας ήρωες στην πραγματική ζωή;

Αυτό που λέμε ήρωας με τη συνήθη έννοια δεν μου λείπει τίποτα. Δεν έχω και δεν χρειάζομαι άλλωστε τέτοιους ήρωες. Εκτιμώ μόνο τους μικρούς ήρωες της καθημερινής ζωής, που παλεύουν και μοχθούν, για να τα βγάλουν πέρα, κάτω από πολύ δύσκολες συνθήκες.

Ποια είναι η αγαπημένη σας απασχόληση, αυτή που κάνοντάς την νιώθετε ευτυχισμένος;

Δεν έχω μόνο μία αγαπημένη απασχόληση. Για μένα είναι ευτυχία αν μπορώ να κάνω κάθε μέρα ακριβώς τα πράγματα που θέλω. Για παράδειγμα, η ζωγραφική, το να πετάω με το παραπέντε μου, να μαγειρέψω, να πάμε βόλτα με το βαρκάκι μας η σύντροφός μου κι εγώ, να διαβάσω ένα καλό βιβλίο, όλα αυτά τα διαφορετικά «πρόσωπα» με γεμίζουν και με κάνουν να αισθάνομαι ευτυχισμένος.

Ποιος ή τι θα θέλατε να είσθε;

Είμαι ευχαριστημένος με αυτό που είμαι, με όλα τα λάθη και τα πλεονεκτήματα που έχω, γιατί δεν υπάρχει κάτι ή κάποιος που να είναι τέλειος. Για παράδειγμα, ο αέτος μπορεί να πετάει καλύτερα από μένα, όμως δεν μπορεί να ζωγραφίζει. Είναι όμως πολύ δύσκολο να απαντήσω πρακτικά στο τι θα ήθελα να είμαι. Ίσως λίγο πιο πλούσιος;

Ποιο είναι το κύριο γνώρισμα του χαρακτήρα σας;

Ξέρω κι εγώ; Η αυτογνωσία είναι πολύ δύσκολη υπόθεση!

Τι εκτιμάτε περισσότερο στους φίλους σας;

Την ειλικρίνεια, το χιούμορ και την αξιοπιστία

Το όνειρό σας για την ευτυχία;

Βρήκα την γυναίκα μου, γιατί είχαμε ακριβώς τα ίδια όνειρα για τη ζωή. Αυτό είναι η ουσία, γιατί έχουμε το παλιό σπίτι στα Χορτάτα τώρα και θέλουμε να μένουμε μερικούς μήνες κάθε χρόνο εδώ στο χωριό και κάτω στον παράδεισό μας, στο δικό μας οικόπεδο στη παραλία Θεοτόκος. Κι εκείνο που ευχόμαστε είναι να ζήσουμε με ησυχία και κέφι, μαζί με τους ανθρώπους γύρω μας. Αυτά, εξάλλου, είναι τα ωραία πράγματα που μπορείς να βρεις εδώ στη Λευκάδα

Ποια θα ήταν για σας η απόλυτη δυστυχία;

Δεν θέλω ούτε να σκεφτώ τέτοια πράγματα

Η έκθεση στο αίθριο της ταβέρνας "Το αλώνι" με φόντο το ηλιοβασιλέμα στη θάλασσα του Κομηλιού

Το αγαπημένο σας χρώμα;

Δύσκολα θα ξεχώριζα κάποιον, γιατί αγαπάω σχεδόν όλα τα χρώματα!!! Από τη λευκοδίκιτη φύση, π.χ. από την πανίδα της, θα μπορούσατε να μας πείτε μια λεπτομέρεια που σας έχει κάνει ξεχωριστή εντύπωση;

Ίσως οι βαρβακίνες (είδος γερακιών) που έχουν τη φωλιά τους πάνω από τον παράδεισό μας. Πού και πού πετάμε μαζί πάνω από τη θάλασσα. Πολύ ωραίο!!!!

Με ποιο φυσικό δώρο θα θέλατε να είσθε προικισμένος;

Εκείνο που θα επιθυμούσα πιο πολύ είναι να έχω ψυχική ηρεμία, αταραξία, γιατί η ζωή φέρνει πολλά πράγματα που δεν μπορείς να τα αλλάξεις ούτε στο ελάχιστο

Ποιες ομοιότητες και ποιες διαφορές στο τοπίο και τους ανθρώπους εντοπίζετε, συγκρίνοντας την ιδιαίτερη πατρίδα σας με τη Λευκάδα; Πολύ δύσκολο ερώτημα. Πρέπει να γράψω ένα βιβλίο για απάντηση.

Γιατί επιλέξατε τα Χορτάτα για την έκθεση ζωγραφικής στην Ελλάδα;

Ήταν μια ιδέα του Τεό Βουκελάτου και εγώ θεωρήσα ότι είναι το σωστό μέρος, για να δείξω τι δουλειά ακριβώς κάνω.

Ποιος είναι ο τίτλος του πίνακα στο διαφημιστικό για την παραπάνω έκθεση στα Χορτάτα; Μπορείτε με δυο λόγια να τον σχολιάσετε;

Ο τίτλος είναι «ΒΡΟΧΗ ΣΤΗ ΘΕΟΤΟΚΟ». Έκανα αυτόν τον πίνακα, για να δείξω ότι μου αρέσει πάρα πολύ να μένω εκεί στο γιαλό και δεν πειράζει αν έχει ήλιο η βροχή, γιατί πάντα μπορείς να βρεις την ομορφιά.

Ποιες είναι οι εντυπώσεις σας από την έκθεση αυτή;

Ήταν η πρώτη έκθεσή μου στην Ελλάδα και όλα πήγαν πολύ καλά. Φυσικά πρέπει να μαζέψω πείρα εδώ στο νησί. Αυτό θέλει χρόνο.

Ποιο ρόλο παίζουν τα Χορτάτα στις καλλιτεχνικές σας

δραστηριότητες;

Οι αντικειμενικές συνθήκες είναι ευνοϊκές. Μου αρέσει πάρα πολύ να μένω εδώ στο χωριό και αυτή η ευεξία που αισθάνομαι είναι πλεονέκτημα για τη δουλειά μου.

Ποια είναι τα καλλιτεχνικά σας σχέδια;

Αυτό τον καιρό προετοιμάζω μερικές εκθέσεις στην Αυστρία, τη Γερμανία, τη Σουηδία και ίσως στην Ελβετία. Ειδικότερα στην Αυστρία κάνω μια μεγάλη και εξαιρετική Παιδική χαρά πάνω στα Αυστριακά βουνά. Ελπίζω, βέβαια, ότι θα μου δοθούν και εδώ ευκαιρίες για ανάλογες δουλειές και για εκθέσεις!

Σας ευχαριστώ πολύ.

Ποικίλα
του Έκτορα Γ. Χόρτη
Κοινωνικά

Γεννήσεις – Βαπτίσεις - Γάμοι: Κενό το πινάκιο

Συγχαρητήρια: Ο Χρήστος Δήμας του Γεωργίου και της Αγγελικής, εγγονός των αείμνηστων Γιώργου και Ξανθής Βλαντή, τον Σεπτέμβριο του 2016 πήρε το πτυχίο του από τη Σχολή Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Ηλεκτρονικών Υπολογιστών του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου και έγινε δεκτός ως υποψήφιος διδάκτωρ στην ίδια σχολή. Η τελετή ορκωμοσίας των αποφοίτων πραγματοποιήθηκε στις 21-7-2016. Τα θερμά μας συγχαρητήρια, Χρήστο, και καλή σταδιοδρομία.

- Κατά τις πρόσφατες πανελλαδικές εξετάσεις, εκτός από την Παναγιώτα Χόρτη και τον Κώστα Μεσσίνη, πέτυχε και η **Μεσσίνη Παρασκευή του Νικολάου** (Κατσαρού) στη Σχολή Μουσικής Επιστήμης και Τέχνης του Πανεπιστημίου Μακεδονίας. Τα θερμά μας συγχαρητήρια, Βίβιαν, και καλές σπουδές.

Θάνατοι: Η καλόκαρδη και αγαπητή σε όλους Ευρυδική Ευαγγέλου Τζεφριού, το γένος Κατωπόδη, έφυγε από τη ζωή στις 27 Σεπτεμβρίου και αναπαύεται στο κοιμητήριο των Χορτάτων. Ο Αναστάσιος Ψαρόπουλος, σύζυγος της Αρετής Γ. Μεσσίνη (Μαρνέτη), για το υψηλό ήθος του οποίου όλοι είχαν να πουν, απεβίωσε τον περασμένο Σεπτέμβριο και αναπαύεται στο νεκροταφείο Χαλανδρίου. Τα ειλικρινή μας συλλυπητήρια στους οικείους τους.

Ψήγματα Λευκαδίτικης ιστορίας

I. Διογένης του ... '21, εκ Λευκάδος ορμώνοντας

Ω Αθήνα, πρώτη χώρα,
τι γαϊδάρους τρέφεις τώρα!

Το παροιμιώδες αυτό δίστιχο το χρησιμοποίησε ο Σουρής σε κάποιο από τα ποιήματά του, αλλά δεν είναι αυτός ο πρώτος διδάσας. Η πατρότητα της φράσης αποδίδεται στον Σπυριδιώνη, έναν ιδιόρρυθμο λαϊκό ποιητή από την Λευκάδα (Σπύρος Μεταξάς το πραγματικό του όνομα), χαρακτηριστικό τύπο της οθωνικής Αθήνας και εξέχοντα πολέμιο της Βαυαροκρατίας, ο οποίος σκάρωνε και φάρσες σε πολιτικούς και πολεμιστές. Μια μέρα, ο Σπυριδιώνης ανέβηκε σε ένα τραπέζι στην αγορά, όπου υπήρχε πολύς κόσμος, κι άρχισε να φωνάζει: «Αθηναίο! Αθηναίο!». Το πλήθος μαζεύτηκε γύρω του, περιμένοντας να ακούσει κάποια αντιβαυαρική σάτιρα, αλλά εκείνος τούς είπε:

- Ψάχνω να βρω κανέναν Αθηναίο. Αθηναίο είστε εσείς;
- «Ναι», απάντησαν εκείνοι. Και τότε άρχισε να απαγγέλλει:

«Ω Αθήνα, πρώτη χώρα,
τι γαϊδάρους τρέφεις τώρα
που τρέφεις τους φιλοσόφους
τώρα τρέφεις παλιανθρώπους».

Απ' τα τσουχερά του λόγια προκλήθηκε επεισόδιο. Αμέσως κατέφθασε η αστυνομία, η οποία, για να ησυχάσει η πρωτεύουσα από τα πειράγματά του, τον εξόρισε στην Αίγινα, απαγορεύοντάς του να ξαναπατήσει το χώμα της Αθήνας. Δεν πέρασε όμως πολύς καιρός κι ο Σπυριδιώνης ξαναφάνηκε στην πρωτεύουσα. Η αστυνομία τον συνέλαβε κι εκείνος διαμαρτυρήθηκε πως παράνομα τον συνέλαβαν, γιατί δεν είχε παραβιάσει την εξορία του. Για να το αποδείξει, έβγαλε τα παπούτσιά του, που ήταν φτιαγμένα με διπλές σόλες και στο ενδιάμεσο είχε βάλει χώμα απ' την Αίγινα. Έτσι, βρισκόταν στην Αθήνα, πατώντας όμως το χώμα του τόπου της εξορίας του!

«Επανεπισιακά γράμματα», Ιούλιος – Αύγουστος 1946.

II. Ο στρατηγός Παναγιώτης Δαγκλής εν Λευκάδι

Ο Παναγιώτης Δαγκλής στη Λευκάδα, υπηρέτησε ως ανθυπολοχαγός όλο τον χειμώνα του 1878 – 1879. Στις 23 Οκτωβρίου 1878 έφτασε με συναδέλφους του στην Περασιά, όπου φιλοξενήθηκαν απ' τη χήρα Γκόλφω Γρίβα και τον γαμπρό της Αθανάσιο Λύτρα. Την επομένη διαπεραιώθηκαν στη Λευκάδα, όπου συγκατοικούσε με το λοχαγό Μάνεση, τους υπολοχαγούς Πουρναρά και Βούλτσο και τους ανθυπολοχαγούς Μανουσογιαννάκη και Τσακάκη. Σπιζόνταν όλοι μαζί στην ξενοδόχο Μαριάννα... Για την εκεί διαμονή του γράφει τον επόμενο μήνα: «Δεν με δυσαρεστεί η εν Λευκάδι διαμονή. Εγνώρισα καλλίστας τινάς οικογενείας, μεθ'ων συνέδεσα σχέσεις και διέρχομαι εσπέρας τινάς». Η τελευταία εγγραφή του έτους (1878) είναι: «Το εσπέρας έπαιξα και έχασα. Μετά ταύτα επήγα εις το θέατρον». Δεν σημειώνει όμως ούτε ποιος θίασος έπαιζε ούτε ποιο ήταν το έργο. Ακολουθεί οδοιπορικό απ' τη Λευκάδα στο Αργίνιο – του είχε εγκριθεί δεκαήμερη άδεια, για να δει τους εκεί συγγενείς του - με ένα γρήγορο άλογο, που έκαμε τη διαδρομή σε 6 ώρες. Μετά από 10 μέρες η επιστροφή στη Λευκάδα ήταν μια μικρή οδύσσεια. Φτάνοντας στον Καραβοσάρα (Αμφιλοχία), επιβίβαστηκε σε ένα μικρό πλοιάριο, που έφτασε στη Βόνιτσα μετά από 12 ώρες και με συνθήκες άκρας νηνεμίας. Από εκεί, εποχούμενος σε μουλάρι, έφτασε στη Λευκάδα μετά από 5 ώρες. Τον Απρίλιο ο Δαγκλής συγκατοικούσε με τους συναδέλφους του Ηπίτη και Μανουσογιαννάκη «επί της κεντρικής οδού της πόλεως». Τότε αναπτύχθηκε και ένα πλατωνικό αίσθημα, το οποίο περιγράφει ο ίδιος ως εξής: «Δεν δύναμαι να μην κάμω μνείαν ενταύθα της αγαθής και σεμνής κόρης Ν. Σ., ην εγνώρισα προ τινων μηνών εν Λευκάδι και προς ην βαθμηδόν ησθάνθην μεγάλην συμπάθειαν. Τον μήνα τούτον ιδίως εθεώρησα εμαυτόν λίαν ευτυχή, διότι έμαθον ότι και εκείνη ησθάνετο δι' εμέ την αυτήν συμπάθειαν. Καίτοι το γεγονός τούτο εγέννησεν εν εμοί πολλά όνειρα ευτυχίας, εν τούτοις η συμπάθειά μου έμεινεν όλος πλατωνική και αγνοστή, αναλογιζομένου ότι το μέλλον είναι εντελώς άδηλον».

Πηγή: Στρατηγού Π. Γ. Δαγκλή, Αναμνήσεις – Εγγραφα – Αλληλογραφία, τ. Α', εκδ. Βαγιωνάκη, Αθήνα 1965, σ 96-98

Ειρήνη

Κυπαρισσάκι μου ψηλό
Ομορφοστολισμένο
Από κοντά σου σαν περνώ
Γιατί είσαι λυπημένο;

Είν' του κισσού ο ανασασμός
Που δεν σου αφήνει αέρα
Ή του ανθρώπου ο χαλασμός
Στη γήινη τη σφαίρα;

Σκέφτομαι που πληγώθηκε
Τ' άμοιρο περιστέρι
Κι ώσπου να γιάνει η πληγή
ΕΙΡΗΝΗ ποιος θα φέρει;

Σπύρος Κ. Χόρτης (Μανταγιάννης)

**Τις ολόθερμες ευχές μας
στους απανταχού
συχωριανούς για
ΚΑΛΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ και
ΚΑΛΗ ΧΡΟΝΙΑ**

Λαδόπιτα και πατσούρα ⇨